

Список використаних джерел

1. Про наукову та науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII / Законодавство України. Верховна Рада України. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.
2. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII / Законодавство України. Верховна Рада України. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
3. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 08.07.2010 р. № 2464-VI / Законодавство України. Верховна Рада України. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>.

ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ДИСЦИПЛІНАРНОГО ПРОСТУПКУ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ ЗА НОВИМ ЗАКОНОМ УКРАЇНИ «ПРО ДЕРЖАВНУ СЛУЖБУ»

ЛУЦЕНКО Олена Євгенівна,

*кандидат юридичних наук, асистент кафедри трудового права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
(м. Харків, Україна)*

Невід'ємною складовою стратегічних перетворень, започаткованих в Україні, є наближення державної служби до європейських принципів, які висуваються до країн-кандидатів на вступ до ЄС, а також принципів «належного врядування», які закріплені рішеннями Ради Європи. У затвердженій Кабінетом Міністрів України Стратегії реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні на період до 2017 року [1], визначено, що сучасний стан розвитку державної служби вимагає нормативно-правового удосконалення та актуалізації положень законодавства щодо: запобігання проявам корупції серед державних службовців; чіткого і прозорого механізму відповідальності державних службовців за порушення вимог законодавства, невиконання чи неналежне виконання своїх обов'язків та ін.

Для реалізації намічених напрямів реформування державної служби України першочерговим завданням було поставлено розробку

та прийняття нового Закону України «Про державну службу» (набрав чинності з 01.05.2016 р.) [2]. Цей Закон містить низку новел у порівнянні із Законом України «Про державну службу» від 16.12.1993 р. № 3723–ХІІ [3], зокрема, щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності.

Новий Закон України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 р. [2] містить окремий розділ (розд. VIII) присвячений питанням дисциплінарної та матеріальної відповідальності державних службовців, але цей розділ не позбавлений недоліків, одним із яких є недосконалий підхід до визначення підстави притягнення державного службовця до дисциплінарної відповідальності.

У ч. 1 ст. 64 Закон [2] встановлює три юридичних підстави для притягнення державного службовця до дисциплінарної відповідальності:

- 1) невиконання або неналежне виконання посадових обов'язків, визначених цим Законом та іншими нормативно-правовими актами у сфері державної служби, посадовою інструкцією,
- 2) порушення правил етичної поведінки та
- 3) інше порушення службової дисципліни.

Проте такий підхід не узгоджується із ч. 1 ст. 65 цього Закону, де надається дефініція поняття дисциплінарного проступку — протиправна винна дія або бездіяльність чи прийняття рішення, що полягає у невиконанні або неналежному виконанні державним службовцем своїх посадових обов'язків та інших вимог, встановлених цим Законом та іншими нормативно-правовими актами, за яке до нього може бути застосоване дисциплінарне стягнення. Порівнявши зміст норми ч. 1 ст. 64 та ч. 1 ст. 65 Закону, можна констатувати, що ними встановлено два різних підходи до визначення підстави притягнення державного службовця до дисциплінарної відповідальності.

Адже згідно із ч. 1 ст. 64, окрім невиконання або неналежного виконання посадових обов'язків (тобто дисциплінарного проступку) підставою до притягнення до дисциплінарної відповідальності є ще

- а) порушення правил етичної поведінки та
- б) інше порушення службової дисципліни.

Порушення правил етичної поведінки відповідно до п. 2 ч. 2 ст. 65 Закону є одним із видів дисциплінарного проступку, тому відокремлення цього порушення від дисциплінарного проступку суперечить змісту поняття дисциплінарного проступку та його видам, що встановлені у ст. 65 цього Закону.

Категорія «інше порушення службової дисципліни» означає дисциплінарний проступок, який передбачений іншими нормативно-

правовими актами у сфері державної служби чи посадовою інструкцією. Такий висновок можна зробити виходячи із приписів нормативних актів, що регламентують питання службової дисципліни, адже в таких актах як синонім категорії «дисциплінарний проступок» використовується саме поняття «порушення службової дисципліни», приміром, Дисциплінарний статут служби цивільного захисту [4] передбачає, що порушенням службової дисципліни є протиправне, винне (умисне чи необережне) діяння або бездіяльність особи рядового чи начальницького складу, спрямоване на недодержання вимог Присяги, зокрема на невиконання або неналежне виконання службових обов'язків, перевищення прав, порушення обмежень і заборон, установлених законодавством з питань проходження служби в органах і підрозділах цивільного захисту, чи вчинення інших дій, що ганьблять або дискредитують особу як представника служби цивільного захисту (п. 8). Звідси вбачається, що законодавець виходить з того, що «дисциплінарний проступок службовця» та «порушення службової дисципліни» є синонімами.

Як слушно стверджує Т. В. Губасва, у нормативно-правових актах зазвичай не рекомендується використовувати синоніми, оскільки вони не сприяють вираженню законодавчої волі, а лише порушують термінологічну єдність правових норм, позбавляють їх необхідної чіткості і призводять до суперечностей та неузгодженості в юридичній діяльності. Разом з цим, при синонімії окремі елементи смислової структури слова частково або повністю збігаються, звідси — повна або часткова взаємозамінність слів-синонімів. Синоніми зручні не тільки тим, що дозволяють уточнити і пояснити думку законодавця, але й у багатьох випадках саме синонімічні відповідності можуть забезпечити належне співвідношення між абстрактним і конкретизованим викладом, що принципово важливо для всіх нормативно-правових текстів [5, с. 60].

Отже, видається за доцільне виключити ч. 1 ст. 64 із Закону, оскільки фактичною підставою для притягнення до дисциплінарної відповідальності державного службовця є вчинення певного дисциплінарного проступку, вичерпний перелік яких визначено у ст. 65 Закону.

Окрім цього, у ч. 1 ст. 65 Закону [2] встановлено, що за вчинення дисциплінарного проступку до службовця *може бути* застосоване дисциплінарне стягнення. Вважаємо, що якщо у діях держслужбовця буде встановлено конкретний склад дисциплінарного проступку, то відповідальність повинна наставати безумовно, оскільки Закон [2] встановив особисту відповідальність керівника держслужби

— у разі не притягнення службовця до відповідальності за певне діяння, відповідальність за це діяння буде покладена на керівника (ч. 4 ст. 63 Закону [2]). Тому у дефініції поняття дисциплінарного проступку слід визначити, що дисциплінарним проступком є невиконання або неналежне виконання державним службовцем своїх посадових обов'язків та інших вимог, встановлених цим Законом та іншими нормативно-правовими актами, за яке до нього має бути застосоване дисциплінарне стягнення.

На підставі вищенаведеного, можна зробити висновок, що наявність правових дефініцій створює сприятливі умови для однакового розуміння та застосування нормативно-правового акту. Одні й ті ж правові категорії повинні мати єдину правову сутність, відповідати одному правовому поняттю не лише в рамках одного нормативного акту, а й в цілому. Точність юридичних формулювань, їх адекватне відображення у тексті нормативно-правових актів значною мірою визначають ефективність останнього, сприяють правильному та однаковому застосуванню правової термінології, тим самим сприяє захисту прав і законних інтересів громадян. Використання у текстах нормативних актів законодавчих дефініцій є одним із способів забезпечення правової визначеності та зрозумілості правових норм, а також ефективного втілення у тексті нормативного акту наміру законодавця. Законодавчі дефініції допомагають віднайти та зіставити «букву» та «дух» закону. Проте формулювання понятійного апарату повинно відповідати певним принципам, зокрема, принципу цілісної системи юридичних понять, тобто визначені законодавцем дефініції понять повинні бути єдині як для галузі трудового права, так і для інших галузей права.

Список використаних джерел

1. Про схвалення Стратегії реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні на період до 2017 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації : розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.03.2015 р. № 227-р // Офіційний вісник України. 2015. № 24. Ст. 680.
2. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2016. № 4. Ст. 43.
3. Про державну службу : Закон України від 16.12.1993 р. № 3723-XII // Відомості Верховної Ради України. 1993. № 52. Ст. 490.
4. Про Дисциплінарний статут служби цивільного захисту : Закон України від 05.03.2009 р. № 1068-VI // Відомості Верховної Ради України. 2009. № 29. Ст. 398.

5. Губаева Т. В. Язык и право. Искусство владения словом в профессиональной юридической деятельности. М.: Норма, 2004. 160 с.

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ РЕЦЕПЦИИ В СРАВНИТЕЛЬНОМ ТРУДОВОМ ПРАВЕ

ЛУШНИКОВ Андрей Михайлович,

*доктор юридических наук, доктор исторических наук,
профессор, заведующий кафедрой трудового и финансового права
Ярославского государственного университета им. П. Г. Демидова
(г. Ярославль, Российская Федерация)*

Сравнительное правоведение дает возможность установить, каким образом решается одна и та же правовая проблема в разных странах. Это позволяет учитывать как позитивный опыт, который может быть позаимствован, так и негативный, который следует учитывать и не допускать в своей юридической практике. Изучение зарубежного опыта, как справедливо отмечал И. Я. Киселев, это своего рода суррогат эксперимента, который в праве в чистом виде невозможен; оно позволяет выделить аспекты, которые могут быть адаптированы в процессе национального правотворчества [1, с. 11].

Заемствования в правовой системе происходят в форме рецепции. Но элементы правового заимствования должны быть адаптированы к условиям соответствующего государства. Правовая рецепция может приобретать различные формы и варьироваться в зависимости от глубины (степени) заимствования элементов национальных правовых систем других стран или международной правовой системы. Заимствоваться могут юридическая техника, отдельные нормы права, правовые институты, юридическая практика, юридическая техника, а также правовые идеи. Эти заимствования могут носить глубокий характер и приводить к принципиальному изменению правовой культуры конкретного государства. Так, например, рецепция в постсоветский период правовой идеи (ценности) — гарантий прав человека и гражданина, универсализация прав человека, воплотилась в положениях Конституции РФ, которая провозгласила высшей ценностью человека, его права и свободы. Эта